

SWEDISH
ENVIRONMENTAL
PROTECTION
AGENCY

YTTRANDE
2022-03-04

Ärendenummer
NV-09030-21

Näringsdepartementet
n.remissvar@regeringskansliet.se

Yttrande över betänkandet En säker tillgång till dricksvatten av god kvalitet (SOU 2021:81) (N2021/02620)

Sammanfattning

Naturvårdsverket anser att utredningen överlag är genomarbetad och välformulerad. Naturvårdsverket har följande synpunkter:

- Vi anser att det är bra att utredningen föreslår att Livsmedelsverket och Sveriges geologiska undersökning bör få ett uppdrag att vidare utreda förutsättningarna för insamling och hantering av råvattendata. Vi anser också att ett sådant utredningsuppdrag bör utvidgas eller kompletteras med ett motsvarande utredningsuppdrag för miljöövervakningen och riskbedömningen i tillrinningsområdet.
- Vi är positiva till det krav på underhåll som föreslås föras in i lagen om allmänna vattentjänster.
- Vi anser att det bör övervägas om den föreslagna handlingsplanen med åtgärder för minskade läckagenivåer för dricksvatten även bör ta i beaktande åtgärdsarbete för ledningsnät för spillvatten och dagvatten.
- Vi anser att vi bör ha en utpekad roll i arbetet med och vägledning om handlingsplanen för att minska läckagenivåer.
- Vi anser att problematiken, arbetsinsatsen och kostnaden för att hantera och utbyta känslig information inom och mellan myndigheter är underskattad.

Naturvårdsverkets ställningstagande och skäl

Naturvårdsverket anser att utredningen överlag är genomarbetad och välformulerad. Förslagen är relevanta och går i linje med nuvarande ordning inom vattenförvaltning och dricksvattenkontroll.

Kapitel 10 Riskbaserad metod för dricksvattensäkerhet

Naturvårdsverket anser att det är bra att utredningen föreslår att Livsmedelsverket och Sveriges geologiska undersökning bör få ett uppdrag att vidare utreda förutsättningarna för insamling och hantering av råvattendata.

Naturvårdsverket anser också att ett sådant utredningsuppdrag bör utvidgas eller kompletteras med ett motsvarande utredningsuppdrag för miljöövervakningen och riskbedömningen i tillrinningsområdet.

I och med dricksvattendirektivets införlivande i svensk rätt, så kommer råvattenkontroll och miljöövervakningen i gränslandet att överlappa varandra. Redan idag sker samarbete mellan vattenproducenter och utförare av övervakning när provtagning sker i uttagspunkter för dricksvatten. Detta medför stora samordningsvinster och den informationen behöver kunna hanteras. Det är synd att dra en skarp gräns för hanteringen av råvattenkontrollen och låta hanteringen av miljöövervakningen utvecklas åt ett eget håll. Det kommer i så fall med stor sannolikhet att medföra problem i arbete med informationsdelning och rapportering.

För att helheten ska fungera är det viktigt att de myndigheter som har huvudansvar för miljöövervakning och riskbedömning av tillrinningsområdet, det vill säga Havs- och vattenmyndigheten samt Vattenmyndigheterna, blir involverade. Naturvårdsverket hanterar nationell miljöövervakning av farliga ämnen, delar av de datavärdskap som berörs, samt en stor del av den påverkansinformation som kommer att behövas i riskbedömningen i tillrinningsområdet, varför även Naturvårdsverket kan behöva bistå.

Att olika aktörer upplever skillnader i hur känsliga uppgifter hanteras har redan idag skapat problem, merarbete och ökade kostnader inom vattenförvaltning och miljöövervakning som sker i eller nära en uttagspunkt för dricksvatten.

Kapitel 13 Vattenläckage och förnyelsebehov

Naturvårdsverket är positivt till det krav på underhåll som föreslås föras in i lagen om allmänna vattentjänster.

Vi kan konstatera att förslaget inte bara berör ledningar och andra anordningar för dricksvatten även för dagvatten och spillvatten som tydligt kopplar till Naturvårdsverkets ansvarsområden. För dricksvatten, såväl som för spillvatten och dagvatten, finns det goda skäl till att förtydliga va-huvudmannens ansvar kring underhåll. Naturvårdsverket ställer sig bakom förslaget.

Naturvårdsverket anser att det bör övervägas om en handlingsplan med åtgärder för minskade läckagenivåer för dricksvatten även bör ta i beaktande åtgärdsarbete för ledningsnät för spillvatten och dagvatten.

Naturvårdsverket vill lyfta fram att det finns en stark koppling mellan åtgärder på dricksvattenledningar och ledningsnät för spillvatten och dagvatten. Kopplingarna avser samlokalisering i ledningsgravar, ömsesidig risk för negativ påverkan mellan ledningsnäten, ansvarig huvudman, finansieringsfrågor och delvis tillämplig lagstiftning i form av Lag om allmänna vattentjänster.

Handlingsplaner och vägledning från myndigheter i dessa frågor bör därför samordnas av både praktiska, resursmässiga och hälso- och miljömässiga skäl. Naturvårdsverket bedömer att samordningsbehovet kommer att öka med ett nytt avloppsdirektiv.

I den just nu pågående revideringen av avloppsdirektivet kan förväntas längre gående krav på avloppsledningsnät än vad som för närvarande regleras i nuvarande avloppsdirektiv. Nya bestämmelser kan komma att avse såväl materiella som processuella krav, exempelvis handlingsplaner som säkerställer åtgärder kopplat till bland annat förnyelse, minskning av både inläckage av ovidkommande vatten, däribland inläckande dricksvatten, utläckage och bräddningar. Det kan förutses samordningsbehov och -vinster med ett samordnat myndighetsarbete som rör VA-huvudmännens ledningsnätfrågor.

Naturvårdsverket bör ha en utpekad roll i arbetet med och vägledning om handlingsplanen för att minska läckagenivåer.

Naturvårdsverket anser att det starka ömsesidiga sambandet mellan åtgärder på ledningsnät, oavsett ledningsslag, motiverar att Naturvårdsverket bör ha en utpekad roll i arbetet med handlingsplanen för dricksvattennätet. Avseende ledningsnät för spillvatten och dagvatten har Naturvårdsverket ett övergripande vägledningsansvar enligt 3 kap. 2 § miljötillsynsförordningen (2011:13). Naturvårdsverket har bemyndigande enligt 9 § egenkontrollförordningen (1998:901) att meddela föreskrifter om hur den som bedriver en miljöfarlig verksamhet enligt 9 kap. miljöbalken ska utöva sådan kontroll som avses i 26 kap. 19 § miljöbalken, exempelvis kontroll av ledningsnät. Vidare har Naturvårdsverket bemyndigande att föreskriva om viss typ av kontroll och redovisning av bräddningar på ledningsnät, enligt 47 a § förordning (1998:899) om miljöfarlig verksamhet och hälsoskydd. Därutöver har Naturvårdsverket ett övergripande ansvar för frågor som rör spillvattenhantering vilket rör frågor med starka kopplingar till ledningsnätets funktion och åtgärdsbehov, för att säkerställa efterlevnad av utsläppsvillkor och EU-rättsliga frågor.

Kapitel 22 Konsekvensutredning

Naturvårdsverket anser att problematiken, arbetsinsatsen och kostnaden för att hantera och utbyta känslig information inom och mellan myndigheter är underskattad.

I och med införlivandet av det nya dricksvattendirektivet i svensk rätt, så kommer berörda myndigheter i högre grad än tidigare att behöva utbyta information som är kopplat till uttagspunkter för dricksvatten. Denna information kommer i stor utsträckning att vara föremål för bedömning enligt Offentlighets och sekretesslagen (OSL) och säkerhetsskyddslagen, vilket innebär att system och organisation kring säker hantering av informationen inom respektive myndighet och mellan myndigheterna kommer att behöva utvecklas. Dels kommer det att medföra kostnader att utveckla och hålla system som är tillräckligt säkra för att hantera denna typ av information. Dels kommer det att ställa mycket höga krav på berörda myndigheters interna informationssäkerhetsarbete.

Detta är inget som framgår på ett uttalat sätt i konsekvensutredningen och av de uppskattade kostnaderna att döma, så verkar inte heller berörda myndigheter ha tagit med detta i beräkningen.

Beslut om detta yttrande har fattats av generaldirektören Björn Risinger efter föredragning av avdelningschef Maria Ohlman.

Vid den slutliga handläggningen har i övrigt deltagit enhetschef Gunilla Sallhed och handläggarna Pontus Cronholm, Liselotte Tunemar och Ulrika Isberg Bondemark.

Detta beslut har fattats digitalt och saknar därför namnunderskrifter.

För Naturvårdsverket

Björn Risinger

Maria Ohlman

Kopia till:

m.registrator@regeringskansliet.se

anders.wannberg@regeringskansliet.se